

CHỦ ĐỀ 4: ÔN TẬP VỀ TRUYỆN**MÔN: NGỮ VĂN – CHÂN TRỜI SÁNG TẠO – LỚP 6****BIÊN SOẠN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****A. Lý thuyết****1. Lý thuyết truyện đồng thoại**

Yếu tố	Truyện đồng thoại
Khái niệm	Là thể loại văn học dành cho thiếu nhi.
Cốt truyện	Là yếu tố quan trọng của truyện kể, gồm các sự kiện chính được sắp xếp theo một trật tự nhất định; có mở đầu, diễn biến và kết thúc.
Nhân vật	Thường là loài vật hoặc đồ vật được nhân hóa. Chúng vừa phản ánh đặc điểm sinh hoạt của loài vật vừa thể hiện đặc điểm con người.
Người kể chuyện	Là nhân vật do nhà văn tạo ra để kể lại câu chuyện. Người kể chuyện có thể trực tiếp xuất hiện trong tác phẩm, xưng “tôi” (người kể chuyện ngôi thứ nhất), kể về những gì mình chứng kiến hoặc tham gia. Người kể chuyện cũng có thể “giấu mình” (người kể chuyện ngôi thứ ba), không tham gia vào câu chuyện nhưng lại có khả năng “biết hết” mọi chuyện.
Lời người kể chuyện	Đảm nhận việc thuật lại các sự việc trong câu chuyện, bao gồm cả việc thuật lại mọi hoạt động của nhân vật và miêu tả bối cảnh không gian, thời gian của các sự việc, hoạt động ấy.
Lời nhân vật	Là lời nói trực tiếp của nhân vật (đối thoại, độc thoại), có thể được trình bày tách riêng hoặc xen lẫn với lời người kể chuyện

2. Lý thuyết về truyện kể, truyện ngắn

Yếu tố	Truyện kể	Truyện ngắn
Khái niệm	Là dãy sự kiện, tình huống và xung đột (các hành vi, vị thế, bao gồm cả vị thế mâu thuẫn, và trạng thái của các nhân vật)	Thường là các câu chuyện kể bằng văn xuôi và có xu hướng ngắn gọn, súc tích và hàm nghĩa hơn các câu truyện dài như tiểu thuyết.
Đặc điểm	Biểu hiện qua lối văn trần thuật	Có độ dài chỉ từ vài dòng đến vài chục trang
Nhân vật	- Ngoại hình: dáng vẻ bề ngoài của nhân vật (thân hình, gương mặt, ánh mắt, làn da, mái tóc, trang phục,...) - Hành động: những cử chỉ, việc làm thể hiện cách ứng xử của nhân vật với bản thân và thế giới xung quanh - Ngôn ngữ: lời nói của nhân vật, được xây dựng ở cả hai hình thức đối thoại và độc thoại - Thế giới nội tâm: những cảm xúc, tình cảm, suy nghĩ của nhân vật	

3. Khái quát nội dung chính các văn bản

Văn bản	Tác giả	Xuất xứ	Nội dung chính	Giá trị nghệ thuật
<i>Bài học đường đời đầu tiên</i>	Tô Hoài (1920-2014)	- “Bài học đường đời đầu tiên” (tên do người biên soạn đặt) trích từ chương I của “Dế Mèn phiêu lưu kí” - “Dế Mèn phiêu lưu kí” được in lần đầu năm 1941	Bài văn miêu tả Dế Mèn có vẻ đẹp cường tráng của tuổi trẻ nhưng tính nết còn kiêu căng, xốc nổi. Do bày trò trêu chọc chị Cốc nên đã gây ra cái chết thảm thương cho Dế Choắt, Dế Mèn hối hận và rút ra bài học đường đời đầu tiên cho mình.	- Cách kể chuyện theo ngôi thứ nhất tự nhiên, hấp dẫn. - Nghệ thuật miêu tả loài vật sinh động, đặc sắc. - Ngôn ngữ chính xác, giàu tính tạo hình.
<i>Giọt sương đêm</i>	Trần Đức Tiến (1953)	Văn bản được in trong Xóm Bờ Giậu, NXB Kim Đồng, 2018.	Qua câu chuyện của những loài vật và đặc biệt là Bọ Dừa, tác giả vừa khắc họa thành công những đặc trưng của loài vật vừa thể hiện lời nhắc nhở con người đừng vì cuộc sống xô bồ mà quên mất quê hương mình.	- Truyện đồng thoại nhân cách hóa các loài vật kết hợp các biện pháp tu từ so sánh, liệt kê, điệp từ. - Nghệ thuật miêu tả loài vật sinh động, đặc sắc. - Ngôn ngữ chính xác, giàu tính tạo hình.
<i>Cô gió mất tên</i>	Xuân Quỳnh (1942 - 1988)	In trong tập Những câu chuyện hay viết cho thiếu nhi, NXB Kim Đồng, 2014	Câu chuyện Cô gió mất tên kể về cuộc hành trình đi làm việc tốt giúp đời của cô Gió và quá trình tìm lại tên của chính cô. Qua câu chuyện, chúng ta có thể rút ra được bài học về cách làm việc tốt. Những việc tốt mà chúng ta làm, dù có được nhìn thấy hay không thì cũng sẽ khiến cho bản thân vui vẻ nhẹ nhàng hơn	Truyện đồng thoại với lối nhân cách hóa các sự vật trong cuộc sống kết hợp các biện pháp tu từ điệp, liệt kê.

			và nhận được sự yêu quý từ mọi người.	
<i>Gió lạnh đầu mùa</i>	Thạch Lam (1910 – 1942)	Trích trong tập Gió lạnh đầu mùa, in trong Văn chương Tự lực văn đoàn, tập ba, NXB giáo dục, Hà Nội, 2001	Qua câu chuyện cho áo và cho vay tiền mua áo, Thạch Lam ca ngợi những tấm lòng thơm thảo thương yêu nhau, giúp đỡ nhau trong cảnh bần hàn.	Nghệ thuật tự sự kết hợp với miêu tả và biểu cảm tinh tế cùng các thủ pháp đối lập, miêu tả tâm lí xuất sắc.
<i>Tuổi thơ tôi</i>	Nguyễn Nhật Ánh (7/5/1955)	Văn bản được in trong Sương khói quê nhà, 2012.	Tuổi thơ tôi là những hồi ức của nhân vật tôi về Lợi và chú dế lửa. Qua câu chuyện đáng tiếc ấy, tác giả nhắn nhủ mọi người cần có sự cảm thông, sẻ chia trong cuộc sống.	- Thể loại hồi kí cùng với sự kết hợp của kết cấu truyện lồng trong truyện cùng hệ thống từ ngữ gần gũi, phù hợp với đối tượng lời nói. - Nghệ thuật phân tích tâm lý nhân vật, đặc biệt là nhân vật trẻ em, khiến câu chuyện diễn ra sinh động, ấn tượng.
<i>Con gái của mẹ</i>	Thái Bá Dũng	Trích trong báo Tuổi trẻ, số ra ngày 24/8/2019	Con gái của mẹ là những tâm sự của mẹ con chị Nguyễn Thị Thu Hà về "quả ngọt" cho quá trình trưởng thành vất vả, khó khăn nhưng nỗ lực không ngừng của Lam Anh. Qua đó có thể thấy được tình mẫu tử thiêng liêng, đáng trân trọng.	Bài báo ghi lại những cảm xúc chân thực về quãng thời gian khổ cực, nỗ lực phấn đấu của hai mẹ con.
<i>Chiếc lá cuối cùng</i>	O. Henry (1862-1910)	Văn bản được trích trong truyện ngắn Chiếc lá cuối cùng, NXB Văn học, Hà Nội, 1983	Truyện ca ngợi tình yêu thương cao cả giữa những con người nghèo khổ. Tôn vinh giá trị, sức mạnh của nghệ thuật chân chính	- Cốt truyện dàn dựng chu đáo, tình tiết sắp xếp khéo léo, hấp dẫn. - Nghệ thuật đảo ngược tình huống truyện hai lần

			mang đến niềm vui và hạnh phúc cho con người.	đã tạo ra hứng thú với người đọc.
<i>Góc nhìn</i>	Dân gian nước ngoài	Trích từ <i>Hạt giống tâm hồn</i> , tập 8, NXB Tổng hợp tp. Hồ Chí Minh, 2016	Văn bản đã đưa ra các ý kiến khác nhau dựa trên góc nhìn khác nhau của nhà vua và người hầu. Từ đó hướng con người có cái nhìn thấu đáo trong mọi khía cạnh của đời sống.	Truyện gắn với những hình ảnh ẩn dụ biểu tượng: chân đau, con đường gập ghềnh...
<i>Lãng quả thông</i>	Công-xơ-tan-tin Gi-ô-rơ-gi-e-vich Pao-tốp-xơ-ki (1892-1968)	Trích từ tác phẩm Bình minh mưa, NXB Văn học, 2017	Truyện ngắn tái hiện lại buổi hòa nhạc và bất mí món quà bất ngờ của cô gái, qua đó nêu lên cảm xúc hạnh phúc, sự biết ơn của Dany đối với cuộc sống.	Cốt truyện dàn dựng chu đáo, tình tiết sắp xếp khéo léo, hấp dẫn
<i>Con muốn làm một cái cây</i>	Võ Thu Hương (1983)	Văn bản trích trong “Góc nhỏ yêu thương”, NXB Kim Đồng, 2018	Thông qua việc trồng cây ổi, truyện đã thể hiện tình yêu của người lớn dành cho Bum và những khoảnh khắc hạnh phúc trong ngôi nhà ấm cúng.	- Cách kể chuyện nhẹ nhàng, lắng đọng, nhiều dư âm. - Hình ảnh gần gũi, quen thuộc.
<i>Cô bé bán diêm</i>	An-đéc-xen (1805 – 1875)	Trích trong tác phẩm <i>Cô bé bán diêm</i>	Tình cảnh đáng thương của cô bé bán diêm nghèo khổ, qua đó thể hiện niềm xót thương, đồng cảm của tác giả với những con người bất hạnh.	- Trí tưởng tượng bay bổng. - Đan xen yếu tố thật và mộng tưởng. - Kết hợp tự sự, miêu tả, biểu cảm.
<i>Và tôi nhớ khói</i>	Đỗ Bích Thuyền (1975)	Trích trong Tôi đã trở về trên núi cao, bộ sách Hạt giống tâm hồn, NXB Hội nhà văn, 2018	Văn bản tái hiện lại những hồi ức của tác giả về thời thơ ấu đầy ắp kỉ niệm của cuộc sống nơi miền núi với hương khói quen thuộc, từ đó làm nổi bật tình yêu quê	- Ngôn ngữ phong phú, giàu hình ảnh. - Có sự kết hợp hài hòa giữa cảm xúc và trí tuệ, chủ quan và khách quan. Chủ quan là sự trải nghiệm của bản thân.

			huong, đất nước, con người nơi tác giả.	Khách quan là đối tượng miêu tả - làn khói nơi quê nhà.
<i>Hai cây phong</i>	Ai-tơ-ma-tốp (1928–2008)	<i>Hai cây phong</i> là phần đầu truyện <i>Người thầy đầu tiên</i> .	Đoạn trích miêu tả hai cây phong với ngòi bút sắc bén đậm chất hội họa và đọng đầy cảm xúc. Qua đó truyền cho chúng ta tình yêu quê hương da diết và niềm xúc động đặc biệt vì hai cây phong gắn với câu chuyện về người thầy-người đã vun trồng những ước mơ cho những đứa học trò của mình	- Lựa chọn ngôi kể, người kể tạo nên hai mạch kể lồng ghép độc đáo. - Sự kết hợp giữa miêu tả, biểu cảm với ngòi bút đậm chất hội họa, truyền sự rung cảm đến người đọc. - Nghệ thuật nhân hóa với những liên tưởng tác bạo đầy chất thơ tại nên sức hấp dẫn cho văn bản.

B. Bài tập

Câu 1. Đọc đoạn văn sau và trả lời các câu hỏi.

“Thế rồi Dế Choắt tắt thở. Tôi thương lắm. Vừa thương vừa ăn năn tội của mình. Giá tôi không trêu chị Cốc thì đâu đến nỗi Choắt việc gì. Cả tôi nữa, nếu không nhanh chân chạy vào hang thì tôi cũng chết toi rồi. Tôi đem xác Dế Choắt đến chôn vào một vùng cỏ um tùm. Tôi đắp thành nấm mộ to. Tôi đứng lặng giờ lâu, nghĩ về bài học đường đời đầu tiên”

(Trích *Dế Mèn phiêu lưu ký*, Tô Hoài)

- Nêu tên tác phẩm và phép tu từ nào được sử dụng trong đoạn trích trên?
- Nêu nội dung đoạn trích?
- Em có nhận xét gì về chi tiết “Dế Mèn đứng lặng giờ lâu trước ngôi mộ của Dế Choắt”?
- Xác định các thành phần chính trong câu sau: *Tôi đứng lặng giờ lâu, nghĩ về bài học đường đời đầu tiên*
- Từ câu chuyện của Dế Mèn, em rút ra được bài học gì cho bản thân của mình?

Câu 2. Đọc đoạn văn sau và trả lời các câu hỏi:

“Đêm ấy ông khách - đích thị Bọ Dừa, cụ giáo thông thái chả bao giờ nói sai – ngủ lại dưới vòm lá trúc thật. Với ông, ngủ ngoài trời là chuyện bình thường. Nhưng đêm nay trời nhiều mây. Lá cây xào xạc. Côn trùng trong lòng đất rì rả mãi một điệu buồn. Ai như Tắc Kè khuya khoắt đang gọi cửa. Đêm ở Bờ Giậu thanh vắng đến nỗi nghe rõ cả tiếng Ốc Sên đi làm về, nhẹ nhàng vén tà áo trườn qua chiếc lá rụng. Nửa đêm, xú chút nữa Bọ Dừa thiếp đi thì sương bắt đầu rơi. Lẫn trong tiếng thở dài của gió là tiếng rơi lộp độp của sương. Thật bất ngờ, một giọt sương nhằm trúng cổ ông khách rớt xuống. Bọ Dừa rùng mình, tỉnh hẳn”.

(Trích *Giọt sương đêm*, Trần Đức Tiến, in trong *Xóm Bờ Giậu*).

- Hãy chỉ ra những yếu tố giúp em xác định đoạn trích trên mang đặc trưng của thể loại truyện đồng thoại.
- Đoạn trích được kể theo ngôi thứ mấy? Vì sao em biết?
- Xác định cụm danh từ trong câu văn sau: “Thật bất ngờ, một giọt sương nhằm trúng cổ ông khách rớt xuống.” Chỉ ra danh từ trung tâm trong cụm danh từ mà em tìm được.
- Xác định nội dung chính của đoạn trích
- Trải nghiệm mà Bộ Dừa có được trong đêm ngủ ngoài trời là gì? Qua đó, tác giả muốn gửi đến chúng ta thông điệp gì?

Câu 3. Đọc đoạn trích dưới đây và trả lời các câu hỏi:

... Cô Gió thấy mình **vẫn chưa tìm ra được tên**. Cô buồn. Cô bay về phía biển. Biển nói:

– Khi em đến, sóng lại thêm xô bờ. Em đến, mặt nước lặn tẩn vui sướng. Em đến, buồm căng gió lướt.

Không có em, những cánh buồm chẳng thể ra khơi. Như vậy, em có tên rồi, tên em là Gió.

Cô Gió lặng đi. Tên mình đẹp quá, ý nghĩa quá. Một cái tên mà khi nghe đến, ai cũng sẽ mỉm cười...

Cô lại bay đi, lòng đầy niềm vui.

(Trích *Cô gió mất tên*, Xuân Quỳnh)

- Khi chưa tìm được tên, tâm trạng của cô Gió như thế nào?
- Biển đã nói gì để giúp cô Gió nhận ra tên mình?
- Em hiểu câu “Tên mình đẹp quá, ý nghĩa quá” trong hoàn cảnh này như thế nào?
- Qua lời nói của biển, em thấy vai trò của gió trong cuộc sống là gì?
- Nếu đặt tên cho chính mình như cô Gió, em muốn tên mình thể hiện điều gì? Vì sao?

Câu 4. Đọc đoạn trích sau:

.... Sơn xúng xính rủ chị ra chợ chơi. Nhà Sơn ở quay lưng vào chợ, cạnh một dãy nhà lá của những người nghèo khổ mà Sơn quen biết cả vì họ vẫn vào vay mượn ở nhà Sơn. Sơn biết lũ trẻ con các gia đình ấy chắc bây giờ đang đợi mình ở cuối chợ để đánh khăng, đánh đáo.

Không phải ngày phiên, nên chợ vắng không. Máy cái quán chợ vỡ lộng gió, rác bẩn rải rác lẫn với lá rụng của cây đề. Gió thổi mạnh làm Sơn thấy lạnh và cay mắt. Nhưng chân trời trong hơn mọi hôm, những làng ở xa Sơn thấy rõ như ở gần. Mặt đất rắn lại và nứt nẻ những đường nho nhỏ, kêu vang lên lạnh tanh dưới nhịp guốc của hai chị em.

Đến cuối chợ đã thấy lũ trẻ đang quây quần chơi nghịch. Chúng nó thấy chị em Sơn đến đều lộ vẻ vui mừng, nhưng chúng vẫn đứng xa, không dám vồ vập. Chúng như biết cái phận nghèo hèn của chúng vậy, tuy Sơn và chị vẫn thân mật chơi đùa với, chứ không kiêu kỳ và khinh khỉnh như các em họ của Sơn.

Thằng Cúc, con Xuân, con Tý, con Túc sán gần giương đôi mắt ngăm bộ quần áo mới của Sơn. Sơn nhận thấy chúng ăn mặc không khác ngày thường, vẫn những bộ quần áo nâu bạc đã rách và nhiều chỗ. Nhưng hôm nay, môi chúng nó tím lại và qua những chỗ áo rách, da thịt thâm đi. Mỗi con gió đến, chúng lại run lên, hàm răng đập vào nhau.

Thằng Xuân đến mò vào chiếc áo của Sơn, nó chưa thấy cái áo như thế bao giờ. Sơn lật vạt áo thâm, chìa áo vệ sinh và áo dạ cho cả bọn xem. Một đứa tắc lưỡi, nói:

- Cái áo này mặc thì nóng lắm. Chắc mua phải đến một đồng bạc chứ không ít, chúng mày nhỉ.

Đứa khác nói:

- Ngày trước thầy tao cũng có một cái áo như thế, về sau bán cho ông lý mất.

Con Túc ngậy ngó giương đôi mắt lên hỏi Sơn:

- Cái này cậu mua tận Hà Nội phải không?

Sơn ưỡn ngực đáp:

- Ở Hà Nội, chứ ở đây làm gì có. Mẹ tôi còn hẹn mua cho tôi một cái áo len nhiều tiền hơn nữa kia.

Chị Lan bỗng giơ tay vẫy một con bé, từ nãy vẫn đứng dựa vào cột quán, gọi:

- Sao không lại đây, Hiên? Lại đây chơi với tôi.

Hiên là đứa con gái bên hàng xóm, bạn với Lan và Duyên. Sơn thấy chị gọi nó không lại, bước gần đến trông thấy con bé co ro đứng bên cột quán, chỉ mặc có manh áo rách tả tơi, hở cả lưng và tay. Chị Lan cũng đến hỏi:

- Sao áo của mày rách thế Hiên, áo lành đâu không mặc? Con bé bịu xịu nói:

- Hết áo rồi, chỉ còn cái này.

- Sao không bảo u mày may cho?

Sơn bây giờ mới chợt nhớ ra là mẹ cái Hiên rất nghèo, chỉ có nghề đi mò cua bắt ốc thì còn lấy đâu ra tiền mà sắm áo cho con nữa. Sơn thấy động lòng thương, cũng như ban sáng Sơn đã nhớ thương đến em Duyên ngày trước vẫn cùng nói với Hiên đùa nghịch ở vườn nhà. Một ý nghĩ tốt bỗng thoáng qua trong trí, Sơn lại gần chị thì thầm:

- Hay là chúng ta đem cho nó cái áo bông cũ, chị ạ.

- Ủ, phải đấy. Để chị về lấy.

Vội lòng ngây thơ của tuổi trẻ, chị Lan hăm hở chạy về nhà lấy áo. Sơn đứng lặng yên đợi, trong lòng tự nhiên thấy ấm áp vui vui....

(Gió lạnh đầu mùa, Thạch Lam)

a. Câu chuyện trên được kể ở ngôi kể thứ mấy?

b. Điều gì khiến Sơn có ý nghĩ tặng áo bông cũ cho em Hiên?

c. Sơn cảm thấy như thế nào khi chị chạy về lấy áo?

d. Xác định nội dung chính của đoạn trích trên.

e. Nêu cảm nhận của em về hình ảnh mấy đứa trẻ con nhà nghèo hiện lên trong đoạn trích.

Câu 5. Đọc đoạn trích sau:

(Lược phần đầu: Câu chuyện bắt đầu bằng âm thanh “tiếng dế” văng lên từ những bụi cây quanh quán Đo Đo- quê hương của nhân vật “tôi”. “Tiếng dế” đã trở thành âm thanh kì diệu đưa nhân vật “tôi” trở về miền kí ức tuổi thơ gắn liền với trò “đá dế” và kỉ niệm về Lợi – một người bạn cùng lớp).

Bạn bè tuổi thơ tôi có thằng Lợi. Lợi là thằng ‘trùm sò’ nổi tiếng trong lớp tôi. Lúc nào nó cũng nghĩ đến

chuyện “thu vén cá nhân”. Đứa nào nhờ chuyện gì nó cũng làm nhưng phải trả công nó đáng hoàng. Nó ra giá nghiêm chỉnh. Chép bài giùm là hai viên bi. Giữ dép trong giờ ra chơi là một viên. Lợi “làm giàu” bằng cách đó.

Vậy mà một hôm tình cờ bắt được con đế lửa, Lợi quý lắm, ai đổi gì cũng không đổi. Tụi bạn gạ đổi mười viên bi, hai chục viên bi, Lợi vẫn từ chối. Tôi nhịn ăn sáng một tuần, đem năm đồng bạc năn nỉ nó bán con đế lửa cho tôi, nó vẫn nghênh nghênh lắc đầu thấy ghét.

Đế lửa có màu đỏ, nhỏ con hơn đế than nhưng đánh nhau không ai bì. Trong chiến trận, đế lửa nổi tiếng lì đòn. Đế lửa có hàm răng rất khỏe, có thể cắn đứt chân những con đế than to gấp đôi nó. Nhiều chú đế than chỉ mới thấy đế lửa phồng cánh gáy một tràng “rét re re”, chưa đánh đấm gì đã quay đầu bỏ chạy, lấy cọng cỏ cứng lùa thế nào cũng không chịu quay lại “võ đài”.

Tụi bạn trong lớp không gạ đổi được con đế lửa của Lợi, đâm ra ghét nó. Đứa nào cũng muốn làm Lợi bề mặt, ít nhất một lần. Nhưng không con đế nào thắng được con đế lửa của Lợi. Muốn thắng được Lợi, phải kiếm được một con đế lửa thứ hai, chiến hơn, lì hơn, ngon hơn. Nhưng không thể đào đâu ra. Đế lửa là thứ “cao thủ” quý hiếm, lâu lâu mới thấy “ra giang hồ” một con. Bờ thừa, đụn cát toàn đế than, đế nhũi, đế mọi, đế com.

Thằng Bảo móm bèn nghĩ mẹo. Đang ngồi trong lớp, nó thỉnh linh thò tay tóm lấy túi quần Lợi. Nó cầm hộp diêm nhốt đế qua lớp vải, lắc qua lắc lại thật mạnh. Nó xóc vài lần, con đế lửa nổi quau, gáy inh ỏi.

Thầy Phu đang chép bài trên bảng, nghe đế gáy ầm ĩ trong lớp, giận dữ quay xuống. Nhìn bộ mặt xanh lét của Lợi, thầy đoán ra ngay thủ phạm. Một phút sau, hộp đế của Lợi đã nằm trên bàn thầy trước ánh mắt hả hê của tụi bạn.

Tai họa của Lợi chưa dừng lại ở đó. Lợi chắc mẫm sau buổi học, thế nào thầy Phu cũng trả lại hộp đế cho nó. Nhưng đến khi tiếng trống tan trường vang lên, thầy tìm hoài không thấy hộp đế đâu. Đến khi thầy sực nhớ ra, nhắc chiếc cặp to dùng lên, hộp diêm của Lợi đã bị đè xẹp lẹp từ đời nào.

Lợi khóc rưng rức khi đón cái hộp diêm méo mó từ tay thầy. Tôi nhớ gương mặt thầy Phu lúc đó trông áy náy ghê lắm, thầy áp ứng xin lỗi đứa học trò nhưng Lợi không nghe thấy. Nó mãi khóc, cặp mắt đỏ hoe, nước mắt nước mũi chảy thành dòng.

Tất cả bọn tôi đều thấy lòng chùng xuống. Chẳng đứa nào sung sướng vì “trả thù” được Lợi nữa. Chẳng ai muốn thấy một “cao thủ đế” qua đời bằng cách đó. Bọn tôi chỉ ghét Lợi thôi chứ không ghét con đế lửa của nó. Mà ngay cả Lợi, khi nhìn thấy nó khóc như mưa bắc, bọn tôi cũng tan nát cõi lòng, chẳng còn tâm trạng nào mà ghét nó nữa.

(Lược một đoạn: Sau sự cố cái chết của chú đế lửa, Lợi chôn con đế dưới gốc cây bời lời. Trong “đám tang” của chú đế lửa, bọn tôi đều có mặt, thầy Phu cũng đến và còn đặt ở mộ con đế một chiếc vòng hoa.)

Thầy bùi ngùi đặt vòng hoa lên mộ chú đế, rồi xoa tay lên mái tóc bù xù như tổ quạ của Lợi, thầy buồn buồn nói: “Đừng giận thầy nghe con.”

Thầy Phu bây giờ đã qua đời, Lợi đã rất lâu tôi chưa gặp lại dù lần nào về quê tôi cũng đi tìm nó. Nghe nói nó đã đi lập nghiệp phương xa. Cuộc sống bao nhiêu chuyện chất chồng, bề bộn, tôi tưởng đã quên bẵng nó,

cũng như quên bằng câu chuyện này.

Nhưng tôi nay có tiếng dế gáy vang lên cạnh chỗ tôi ngồi ...

(Trích Tuổi thơ tôi – Nguyễn Nhật Ánh)

- Câu chuyện được kể theo ngôi thứ mấy?
- Trong đoạn trích, vì sao tụi bạn đâm ra ghét Lợi?
- Theo anh/chị, Lợi là một người có tính cách như thế nào?
- Chi tiết “Nhưng tôi nay có tiếng dế gáy vang lên cạnh chỗ tôi ngồi ...” có ý nghĩa gì?
- Anh/chị rút ra bài học gì sau khi đọc đoạn trích trên? Vì sao?

Câu 6. Đọc đoạn trích dưới đây và trả lời các câu hỏi:

“Đà Nẵng mùa thi 2015. Điện thoại mẹ rung lên khi đang nhặt đồng nát. Thầy giáo của con nói như reo:

“Chị ơi, cháu đậu vào trường chuyên rồi”. Mẹ bỏ mớ chai nhựa, lao về phòng trọ. Mấy người nhặt ve chai cũng tập trung kín chỗ mẹ con mình ở.

Cầm tờ giấy trúng tuyển vào Trường Trung học phổ thông chuyên Lê Quý Đôn (thành phố Đà Nẵng), mẹ khóc. Tờ giấy ướt nhoè trên đầu gối. Con hỏi sao mẹ lại khóc, lúc đó mẹ chỉ bảo: “Ừ, thì do trời nắng, mẹ đi xe đường xa về nên mắt bị cát bay vào làm sưng đấy thôi. Mẹ đâu có khóc.”

(Trích *Con gái của mẹ*, Thái Bá Dũng)

- Mẹ của Lam Anh đang làm gì khi nhận được tin con đậu vào trường chuyên?
- Vì sao tờ giấy trúng tuyển lại bị ướt nhoè?
- Em hiểu câu nói “Mẹ đâu có khóc” thể hiện điều gì?
- Qua đoạn trích, em cảm nhận được tình cảm của mẹ dành cho Lam Anh như thế nào?
- Nếu được viết một lời chúc cho Lam Anh hoặc mẹ bạn ấy, em sẽ viết gì?

Câu 7. Đọc đoạn trích dưới đây:

– Em thật là một con bé hư, chị Xu ạ, – Giôn-xi nói. – Có một cái gì đó đã làm cho chiếc lá cuối cùng kia vẫn còn đấy để cho em thấy rằng mình đã tệ như thế nào. Muốn chết là một tội. Giờ thì chị có thể cho em xin tí cháo và chút sữa pha ít rượu vang, và... khoan, mang cho em chiếc gương tay trước đã, rồi xếp những chiếc gối lại quanh em, để em ngồi dậy xem chị nấu nướng.

Một giờ sau cô lại nói:

– Xu ơi, em hi vọng một ngày nào đó sẽ được vẽ vịnh Na-pô-li.”

(Trích *Chiếc lá cuối cùng*, O. Hen-ry)

- Giôn-xi đã nói gì với chị Xu khi thấy chiếc lá cuối cùng vẫn còn?
- Qua lời nói “Muốn chết là một tội”, em hiểu Giôn-xi đã thay đổi như thế nào?
- Vì sao Giôn-xi muốn được ngồi dậy xem chị Xu nấu nướng?
- Em rút ra bài học gì từ sự thay đổi trong suy nghĩ của Giôn-xi?
- Nếu là người chị như Xu, em sẽ làm gì để động viên em mình vượt qua bệnh tật?

Câu 8. Đọc đoạn trích dưới đây:

GÓC NHÌN

Cuộc sống sẽ chẳng thay đổi, cho đến khi nào chúng ta thay đổi chính bản thân mình.

(Khuyết danh)

Ngày xưa, có một vị vua cai trị cả một vương quốc rộng lớn. Một ngày nọ, ông quyết định vi hành đến những vùng đất xa xôi nhất của đất nước. Khi trở về cung điện, ông phàn nàn rằng chân ông rất đau. Điều này cũng hoàn toàn dễ hiểu, bởi đây là lần đầu tiên ông thực hiện chuyến đi dài như vậy, trong khi đó, những con đường ông đi qua đều gập ghềnh sỏi đá. Bực mình vì bị những cơn nhức mỏi hành hạ, ông ra lệnh cho tất cả các con đường trong vương quốc phải được bao phủ bằng da súc vật. Tất nhiên, đây là một mệnh lệnh khó thực hiện và tốn kém cả về sức người, sức của nhưng không ai dám khuyên nhà vua.

Thế rồi cuối cùng, một người hầu khôn ngoan đã dũng cảm đứng ra ngăn cản nhà vua. Anh ta nói:

- Tại sao quốc vương lại có thể tiêu tốn ngân khố một cách vô ích như vậy ạ? Tại sao Người không cắt những miếng da bò êm ái phủ quanh đôi chân trần của mình? Như vậy, không những chân Người sẽ không còn bị đau khi đi qua những con đường gập ghềnh sỏi đá nữa mà cả vương quốc cũng sẽ tiết kiệm được rất nhiều thời gian, công sức, của cải!

Nhà vua rất ngạc nhiên trước lời đề nghị lạ lùng của người hầu, nhưng rồi sau đó ông cũng đã đồng ý. Vậy là đôi giày đầu tiên trong lịch sử đã ra đời.

- Người hầu đã đề nghị điều gì với nhà vua?
- Người hầu muốn nhà vua hiểu điều gì qua lời khuyên của mình?
- Chi tiết “phủ da bò quanh chân” mang ý nghĩa tượng trưng cho điều gì?
- Nếu em là nhà vua, em sẽ cảm thấy thế nào khi nghe lời khuyên của người hầu? Vì sao?
- Từ câu chuyện, em rút ra bài học gì trong cuộc sống hằng ngày?

Câu 9. Đọc đoạn trích dưới đây:

“Thì ra đây chính là món quà mà ông đã hứa tặng cô mười năm sau!

Đa-ni khóc, không cần giấu ai nữa, những giọt nước mắt biết ơn. Đến lúc đó, âm nhạc đã lan ra, choán hết không trung giữa mặt đất và những đám mây lơ lửng trên thành phố. Những làn sóng âm thanh làm các đám mây khẽ rung động. Và đằng sau đám mây, những vì sao đang lấp lánh.

[...]

“Hỡi cuộc sống – Đa-ni thì thầm – ta yêu người.”

(Trích *Lãng quả thông*, Công-xtan-tin)

- Ai là người đã gửi tặng bản nhạc cho Đa-ni?
- Vì sao Đa-ni khóc khi nghe bản nhạc?
- Câu nói “Hỡi cuộc sống – ta yêu người” cho thấy điều gì về tâm trạng của Đa-ni?
- Em cảm nhận như thế nào về giá trị món quà mà E-đơ-va Gờ-ríc dành cho Đa-ni?
- Từ câu chuyện, em rút ra bài học gì về cách con người trao đi và đón nhận tình cảm?

Câu 10. Đọc văn bản sau:

CON MUÔN LÀM MỘT CÁI CÂY

Đây là mùa đầu tiên cây ổi trước nhà thằng Bum bắt ngờ ra hoa, bói qua. Đo qua là một sự kiện không hề nhỏ trong khu phố nhỏ này. Mấy năm trước cây ổi hầu như không ra trái (...). Mẹ đã mấy lần xúi ba chặt đi vì nghĩ đó là cây ổi diếc (...).

Ở phố, người ta chỉ trồng được những cái cây be bé, xinh xinh. Khoảnh đất trước nhà tô dân phố đề nghị trồng hoa, ví dụ như là hoa bằng lăng, vừa cho bóng mát, vừa có hoa rất đẹp... Ông nội Bum kể, lúc bà tổ trưởng dân phố nói vậy, ai nấy cũng chỉ nhớ tới cây bằng lăng. Và thế là một con phố dọc dài những cây hoa bằng lăng rất duyên. Lúc đó mẹ mang bầu, ông đã nghĩ tới một cây ổi. Một cây ổi có vẻ lạc lõng nhưng cũng không hề làm mất duyên con đường vì phía trước ông vẫn trồng bằng lăng, phía trong sân nhà mới là chỗ đứng của cây ổi. Là bởi vì hồi nhỏ ba Bum vô cùng thích ổi, có thể ở suốt ngày chuyển từ cành này qua cành nọ và ngồi hàng ngày trên chạc ba cây hóng gió (...). Hết mùa hè thì người ba nó giống một con sóc đen trùi trùi hơn hẳn đám bạn. Ông muốn trồng ổi vì muốn có một cây như cái cây sum sê trong vườn nhà khi xưa để cho đứa nhỏ trong bụng mẹ sau khi chào đời có nơi leo trèo như ba nó. Với một đứa con trai nhỏ, chỉ cây ổi thôi cũng đã là thiên đường.

(...) Thằng Bum đã kể cho tụi bạn nghe câu chuyện ấy cả trăm lần. Nó tự hào khoe thêm, ngày mới hai, ba tuổi nó đã biết cùng ông bắt sâu cho cây, vì thế cây mới có thể trưởng thành như này.

Dĩ nhiên là vì có tao mới có cây ổi đầy trái này cho tụi mày ăn - Mũi nó hếch lên, mặt kênh kênh nhưng không đứa nào thấy ghét vì hương ổi chín tỏa lan trong sân nhà nó ngọt lịm. Nó lại là thằng bé cực thảo ăn với bạn bè.

Cây ổi của nhà thằng Bum có vẻ đẹp kỳ lạ nhất trái đất vì ông đã cố ý bấm cho cây, tỏa ra nhiều cành cao thấp vũng chãi. Thằng Bum và bè bạn là trẻ con lớn lên ở phố nhưng vẫn có khả năng chuyên từ cành này qua cành khác nhẹ như sóc. Hái và chia nhau những trái chín thơm lừng. Ông nội bắc một chiếc ghế đẩu ra sân, rất gần cây ổi, ngồi nghe đài, đánh mắt nhìn theo trông chừng, cười rất hiền lành.

"Con muốn làm một cái cây. Con muốn làm cây ổi trong sân nhà cũ của con. Con muốn luôn bên đám bạn leo trèo mùa ổi chín và thấy ông con ngồi cười hiền lành bên gốc ổi.."

Một ngày kia, thằng Bum viết như thê trong bài văn cô giáo ra đề: "Em hãy nói về ước mơ của mình". Cô nói, câu văn Bum viết còn chưa thật chuẩn nhưng điều ấy không quan trọng bằng việc nó làm cô cảm động rơi nước mắt. Cô bắt gặp sự cô đơn và tình cảm sâu sắc của nó trong ước muốn làm một cái cây.

Cây ổi trong sân nhà cũ, nó đã nhớ bao năm mà chẳng có dịp nào để nói ra. Đó là khi ba mẹ nó chuyển từ Sài Gòn xuống Vũng Tàu, để phù hợp với công việc kinh doanh du lịch của ba. Nhà cũ nơi con phố nhỏ đã bán sau ngày mất tang ông nội. Tất cả đồ đạc dọn dẹp ra đi, chỉ có cây ổi ngồi lại trong sân trầm tư, lặng lẽ. Lúc ấy Bum chỉ ước ao rằng có thể để tất cả đồ đạc của nó ở lại mà mang được cây ổi đi theo. Mẹ nói không thể nào đưa một cái cây đi theo khi nó đã gần ấy năm cắm sâu rễ vào lòng đất. Và vì thế, lâu thật lâu rồi nó không có dịp gặp lại cái cây ấy. Có lần lên Sài Gòn, nó xin ba ghé qua thăm lại cây ổi, gặp lại đám bạn hàng ngày vẫn cùng nhau leo trèo. Ba quá bận bịu nên không kịp đáp ứng mong muốn của nó...

Khi cô giáo điện thoại nói với mẹ về một cái cây, mẹ và ba đã ngay lập tức bàn nhau trồng một cây ổi trong sân nhà. Ba bắt đầu suy nghĩ về việc bấm cành khi cây ổi bén rễ sao cho khi nó lớn lên sẽ có những cành cao

cành thấp thật dễ cho lũ trẻ leo trèo. Mẹ nói với Bum về kế hoạch sẽ mời những người bạn thân ngày xưa đến chơi và cùng nhau trèo hái, chia nhau những trái ôi thơm lừng và ngọt lịm. Sài Gòn có quá xa Vùng Tàu đâu, đám bạn của Bum chỉ lên xe cười nói riu rít vài câu chuyện là đã đến nơi rồi. Phố cũ và phố mới thực ra sẽ chẳng cách xa khi mà vẫn nhớ về nhau.

Thằng Bum cười toe toét mà mắt nó rung rung nước. Nó bỗng như nghe tiếng cười khanh khách, tiếng chòeng ghẹo nhau của lũ bạn và nụ cười hiền hậu của ông trôi theo hương ôi chín ngọt lành...

(Võ Thu Hương, Góc nhỏ yêu thương, NXB Kim Đồng, 2018)

- Văn bản trên viết về đề tài gì?
- Liệt kê các chi tiết nhà văn miêu tả về ông nội và Bum. Từ các chi tiết đó, em hãy rút ra nhận xét về đặc điểm của ông nội.
- Hình ảnh cây ôi xuất hiện từ đầu đến cuối câu chuyện thể hiện ý nghĩa gì?
- Qua câu chuyện này, tác giả muốn gửi gắm thông điệp gì đến người đọc?

Câu 11. Đọc đoạn trích dưới đây:

Cửa sổ mọi nhà đều sáng rực ánh đèn và trong phố sức nức mùi ngỗng quay. đêm giao thừa mà! Em tưởng nhớ lại năm xưa, khi bà nội hiền hậu của em còn sống, em cũng được đón giao thừa ở nhà. Nhưng Thần Chết đã đến tán và gia đình em đã phải lìa ngôi nhà xinh xắn có dây trường xuân bao quanh, nơi em đã sống những ngày đầm ấm, để đến chui rúc trong một xó tối tăm, luôn luôn nghe những lời mắng nhiếc, chửi rủa.

Em ngồi nép trong một góc tường, giữa hai ngôi nhà, một cái xây lù vào chút ít.

Em thu đôi chân vào người, nhưng mỗi lúc em càng thấy rét buốt hơn.

Tuy nhiên, em không thể nào về nhà nếu không bán được ít bao diêm, hay không ai bố thí cho một đồng xu nào đem về; nhất định là cha em sẽ đánh em.

Và lại ở nhà cũng rét thế thôi. Cha con em ở trên gác sát mái nhà, và mặc dầu đã nhét giẻ rách vào các kẽ hở lớn trên vách, gió vẫn thổi rít vào trong nhà. Lúc này đôi bàn tay em đã cứng đờ ra.

Chà! Giá quẹt một que diêm mà sưởi cho đỡ rét một chút nhỉ? Giá em có thể rút một que diêm ra quẹt vào tường mà hơ ngón tay nhỉ? Cuối cùng em đánh liều quẹt một que. Diêm bén lửa thật là nhạy. Ngọn lửa lúc đầu xanh lam, dần dần biến đi, trắng ra, rực hồng lên quanh que gỗ, sáng chói trông đến vui mắt.

(Trích Cô bé bán diêm, An-đéc-xen)

- Xác định thể loại của đoạn trích trên.
- Xác định nội dung chính của đoạn trích.
- Chỉ ra một câu ghép trong đoạn trích trên
- Tìm các chi tiết miêu tả ngọn lửa? Nêu ý nghĩa của hình ảnh ngọn lửa trong đoạn trích
- Vì sao trong đoạn văn trên em bé không thể trở về nhà? Chi tiết đó gợi cho em suy nghĩ gì về nỗi bất hạnh của em bé?

Câu 12. Đọc đoạn trích sau:

“Sau một ngày, dù đi đâu, làm gì, đến cái giờ bím bíp ra khỏi tổ, người ta cũng trở về nhà. (...) Từ mỗi bếp nhà, khói bắt đầu vẩn vút bay lên. Ngọn khói như gọi người nào chưa về thì nhớ về trước khi bóng tối sập

xuống. (...) Ngọn khói màu xanh, nhẹ bồng như tơ, quấn trên mái lá. Cái mái lá thật cũ, màu nâu thẫm, những bụi cỏ đã mọc trên đó, mùa đông lại đi, mùa xuân lại mọc lên. Ngọn khói len qua đầu hồi, vương vịt mãi ở ngọn cây hồng nằm sát mái nhà, bị gió thổi cho loăng đi, tan đi. Nhưng cái mùi khói thì quấn mãi. Khói có mùi của hạt ngô còn sót lại trên những lõi ngô khô bị đốt cháy, mùi của gộc củi gỗ dẻ, mùi của tinh dầu vỏ cam, mùi của vỏ cây sẹ bị tước dùng thay lại, có cả mùi của lông chú mèo tam thể nằm sưởi, mãi ngủ, lửa bén sém một khoảng... (...) Và ngọn khói cứ quân lên mỗi ngày, theo ngọn lửa rөн ràng khi nhà có khách, nườm nượp đàn ông vào ra châm điếu thuốc, nườm nượp đàn bà nôi niêu xong chảo canh bát đĩa. Đi xa, mỗi chiều tối, trong cái rét của mùa đông sắp qua, trong cái hơi lạnh buồn buồn của mưa xuân sắp tới, tôi lại nhớ tới góc bếp. Thật ấm với ngọn lửa đỏ. Thật thơm với ngọn khói nhẹ bồng quấn trên mái lá..."

(Đỗ Bích Thúy, Và tôi nhớ khói, NXB Hội nhà văn, 2018)

- Xác định chủ thể trữ tình trong đoạn trích.
- Đi xa, vào mỗi lúc chiều tối, nhân vật "tôi" nhớ những điều gì về khói quê nhà?
- Chỉ ra và nêu tác dụng của một phép tu từ trong đoạn trích.
- Cách cảm nhận về khói cho thấy tác giả có tình cảm như thế nào với quê hương?
- Qua việc đọc đoạn trích và những trải nghiệm của bản thân, em hãy viết đoạn văn biểu cảm về một hình ảnh quê hương để lại trong em nhiều cảm xúc.

Câu 13. Đọc đoạn trích dưới đây:

Trong làng tôi không thiếu gì các loại cây, nhưng hai cây phong này khác hẳn – chúng có tiếng nói riêng và hẳn phải có một tâm hồn riêng, chan chứa những lời ca êm dịu. Dù ta tới đây vào lúc nào, ban ngày hay ban đêm, chúng cũng vẫn nghiêng ngả thân cây, lay động lá cành, không ngớt tiếng rì rào theo nhiều cung bậc khác nhau... Và khi mây đen kéo đến cùng với bão đông, xô gãy cành, tỉa trụi lá, hai cây phong nghiêng ngả tấm thân dẻo dai và reo vù vù như một ngọn lửa bốc cháy rừng rực.

(Trích Hai cây phong – Ai-tơ-ma-tốp)

- Hai cây phong trong đoạn văn có điểm gì khác với các loại cây khác trong làng?
- Tác giả đã sử dụng biện pháp nghệ thuật nào để miêu tả hai cây phong?
- Hình ảnh hai cây phong khi có bão đông gợi lên cảm giác gì?
- Theo tác giả, vì sao hai cây phong lại có thể phát ra nhiều âm thanh khác nhau?
- Em hiểu thế nào về tình cảm của tác giả dành cho hai cây phong qua đoạn trích?

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT

THỰC HIỆN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM

Câu 1:**Phương pháp:**

Đọc kĩ đoạn trích

Chú ý các chi tiết, từ ngữ đặc sắc

Lời giải chi tiết:

a.

- Đoạn trích được trích trong văn bản Bài học đường đời đầu tiên (Dế Mèn phiêu lưu kí) của tác giả: Tô Hoài

- Biện pháp tu từ: nhân hóa. Giúp sự vật được nói đến trở nên sinh động, hấp dẫn có suy nghĩ và hành động như con người.

b. Sự ăn năn, ân hận của Dế Mèn trước cái chết của bạn và bài học đường đời đầu tiên

c.

- Dế Mèn rất ăn năn, hối hận về hành động bông bột của mình khiến cho Dế Choắt chết

- Dế Mèn thương Dế Choắt

- Dế Mèn rút ra bài học cho mình.

d. Tôi // đứng lặng giờ lâu, nghĩ về bài học đường đời đầu tiên

C

V

e. Bài học:

- Không nên kiêu căng tự phụ khi chưa biết rõ thực lực của mình.

- Không nên hống hách, hung hăng bậy bạ.

- Không nên trêu ghẹo những kẻ yếu ớt và mạnh hơn vì sớm muộn gì cũng chuốc họa vào thân.

- Không nên khinh người, nhất là những kẻ yếu hơn mình.

Câu 2:**Phương pháp:**

Đọc kĩ đoạn trích

Chú ý các chi tiết, từ ngữ đặc sắc

Lời giải chi tiết:

a. Đoạn trích mang đặc trưng truyện đồng thoại vì nhân vật là loài vật (Bọ Dừa, Tắc Kè, Ốc Sên) được nhân hóa, có cảm xúc và hành động như con người.

b. Ngôi kể: thứ ba, thể hiện qua cách xưng hô “ông khách”, “ông” thay vì “tôi”.

c. Cụm danh từ: *một giọt sương*. Danh từ trung tâm là: *giọt*.

d. Nội dung chính: Bọ Dừa trải qua một đêm ngủ ngoài trời, cảm nhận sự yên tĩnh và tinh tế của thiên nhiên.

e.

- Trải nghiệm: Cảm nhận sự sống nhẹ nhàng của thiên nhiên đêm.
- Thông điệp: Hãy sống chậm lại để lắng nghe và trân trọng vẻ đẹp giản dị quanh ta.

Câu 3:**Phương pháp:**

Đọc kĩ đoạn trích

Chú ý các chi tiết, từ ngữ đặc sắc

Lời giải chi tiết:

- Khi chưa tìm được tên, cô Gió cảm thấy buồn và trống trải.
- Biển nói rằng nhờ có cô Gió mà sóng xô bờ, buồm căng gió, tàu thuyền ra khơi được → từ đó giúp cô Gió nhận ra tên mình.
- “Tên mình đẹp quá, ý nghĩa quá” cho thấy sự xúc động, hạnh phúc của cô Gió khi nhận ra giá trị bản thân, dù vô hình nhưng vẫn mang lại nhiều điều tốt đẹp cho cuộc sống.
- Gió có vai trò quan trọng và không thể thiếu trong tự nhiên, giúp tạo sóng, giúp tàu thuyền chuyển động, mang đến sự sống động cho biển cả.
- Gợi ý: Em muốn tên mình là “Ánh Sáng” – vì em muốn mang lại sự ấm áp và hy vọng cho người khác, giống như cách cô Gió góp phần làm cuộc sống thêm ý nghĩa.

Câu 4:**Phương pháp:**

Đọc kĩ đoạn trích

Chú ý các chi tiết, từ ngữ đặc sắc

Lời giải chi tiết:

- Ngôi kể thứ ba
- Sơn thấy động lòng thương; Một ý nghĩ tốt bỗng thoáng qua trong tâm trí.
- Sơn đứng lặng yên đợi, trong lòng tự nhiên thấy ấm áp vui vui....
- Nội dung chính: Hai chị em Sơn ra xóm chợ chơi với mấy đứa trẻ con nhà nghèo. Cuộc nói chuyện khiến Sơn động lòng thương mấy đứa trẻ vì nghèo không có áo ấm để mặc. Vì vậy chị em Sơn đã quyết định cho bạn áo cũ của mình.
- Đó là những đứa trẻ con nhà nghèo thường xuyên phải chịu cảnh đói rét, rách rưới, thiếu thốn nhưng tâm hồn vô tư, trong sáng và có lòng tự trọng.

Câu 5:**Phương pháp:**

Đọc kĩ đoạn trích

Chú ý các chi tiết, từ ngữ đặc sắc

Lời giải chi tiết:

- Ngôi thứ nhất (Người kể chuyện xưng tôi)
- Tội bạn đâm ra ghét Lợi vì: Không gạ đòi được con dê lửa của Lợi.

c. Lợi là một người có tính cách:

- Trùm sò.
- Chỉ biết thu vén cá nhân.
- Có lòng yêu thương con vật.

d. Chi tiết “Nhưng tối nay có tiếng đé gáy vang lên cạnh chỗ tôi ngồi ...” có ý nghĩa:

- Tạo dư âm trong lòng bạn đọc.
- Là thanh âm khiến nhân vật “tôi” hồi tưởng lại câu chuyện tuổi thơ.

e. Bài học rút ra:

- Tình yêu thương giúp gắn kết con người lại với nhau.
- Phải biết nhận lỗi khi làm sai.
- Biết trân trọng và nâng niu những kỉ ức tuổi thơ

Câu 6:

Phương pháp:

Đọc kĩ đoạn trích

Chú ý các chi tiết, từ ngữ đặc sắc

Lời giải chi tiết:

- a. Mẹ của Lam Anh đang nhặt đồng nát thì nhận được tin con đậu trường chuyên.
- b. Vì mẹ khóc vì xúc động, nước mắt làm ướt tờ giấy báo trúng tuyển.
- c. Câu nói “Mẹ đâu có khóc” thể hiện mẹ cố giấu cảm xúc, không muốn con lo lắng, và cũng là cách thể hiện tình yêu sâu sắc, kín đáo của mẹ dành cho con.
- d. Mẹ rất yêu thương, hy sinh, tự hào và xúc động trước thành công của con gái. Dù vất vả, mẹ vẫn luôn dõi theo và hỗ trợ con trong học tập và cuộc sống.
- e. “Chúc Lam Anh luôn học giỏi và thực hiện được ước mơ. Chúc mẹ Hà luôn mạnh khỏe và hạnh phúc bên con gái.”

Câu 7:

Phương pháp:

Đọc kĩ đoạn trích

Chú ý các chi tiết, từ ngữ đặc sắc

Lời giải chi tiết:

- a. Giôn-xi nói: “Em thật là một con bé hư... Muốn chết là một tội...” và nhờ chị Xu mang cháo, sữa, gương, gối để ngồi dậy.
- b. Giôn-xi đã nhận ra lỗi lầm khi có ý định buông bỏ cuộc sống và bắt đầu muốn sống, có hi vọng vào tương lai.
- c. Vì cô muốn sống, có tinh thần vui vẻ hơn, quan tâm đến những việc xung quanh như nấu ăn, chăm sóc bản thân.

d. Bài học: Cuộc sống luôn đáng quý, chỉ cần có hi vọng và tình yêu thương, con người sẽ vượt qua nghịch cảnh.

e. Em sẽ kể chuyện vui, hát cho em nghe và luôn ở bên để em thấy mình không cô đơn.

Câu 8:

Phương pháp:

Đọc kĩ đoạn trích

Chú ý các chi tiết, từ ngữ đặc sắc

Lời giải chi tiết:

a. Đề nghị nhà vua cắt da bò làm giày để mang thay vì trái da kháp các con đường.

b. Muốn nhà vua hiểu rằng thay đổi bản thân (mang giày) sẽ hiệu quả và tiết kiệm hơn việc thay đổi cả thế giới (trái da kháp nơi).

c. Tượng trưng cho việc con người nên thay đổi cách nghĩ và hành động của mình thay vì đòi hỏi thế giới phải thay đổi theo ý mình.

d. Em sẽ thấy ngạc nhiên rồi đồng ý vì đó là một lời khuyên hợp lý, giúp ích cho cả bản thân và đất nước.

e. Khi gặp khó khăn, thay vì than phiền hay đổ lỗi, em nên tìm cách thay đổi bản thân, thay đổi cách nhìn nhận vấn đề.

Câu 9:

Phương pháp:

Đọc kĩ đoạn trích

Chú ý các chi tiết, từ ngữ đặc sắc

Lời giải chi tiết:

a. E-đơ-va Gờ-ric – người nhạc sĩ già từng xách giúp cô lẵng quả thông.

b. Vì cô xúc động, biết ơn và cảm nhận được tình cảm sâu sắc mà E-đơ-va Gờ-ric đã dành cho mình qua món quà âm nhạc.

c. Thể hiện niềm hạnh phúc, rung động mãnh liệt và tình yêu tha thiết với cuộc sống của Đa-ni sau khoảnh khắc xúc động đó.

d. Đó là món quà thiêng liêng, chứa đựng tình cảm sâu sắc, khơi dậy cảm xúc và lý tưởng sống đẹp trong tâm hồn Đa-ni.

e. Tình cảm chân thành có thể được gửi gắm bằng nhiều cách khác nhau; khi đón nhận bằng cả trái tim, con người sẽ cảm thấy cuộc sống ý nghĩa và đáng sống hơn.

Câu 10:

Phương pháp:

Đọc kĩ đoạn trích

Chú ý các chi tiết, từ ngữ đặc sắc

Lời giải chi tiết:

- a. Câu chuyện này viết về đề tài tình yêu thương, sự chia sẻ từ những điều nhỏ bé, gần gũi xung quanh chúng ta.
- b. Các chi tiết nhà văn miêu tả ông nội và Bum là: Bum và các bạn hái và chia nhau những trái chín thơm lừng. Còn ông nội bắc một chiếc ghế ra đầu sân, ngồi đó nghe đài, đưa mắt nhìn theo lũ trẻ và cười rất hiền lành.
- Qua đó, em thấy ông nội là một người hiền từ, phúc hậu và rất thương trẻ con.
- c. Hình ảnh cây ổi xuất hiện từ đầu đến cuối như một minh chứng cho tình yêu thương của mọi người trong gia đình dành cho Bum.
- d. Qua câu chuyện tác giả muốn gửi đến người đọc thông điệp tình yêu thương, sự sẻ chia từ những điều nhỏ bé xung quanh chúng ta, từ những người yêu thương chúng ta trong gia đình.

Câu 11:**Phương pháp:**

Đọc kĩ đoạn trích

Chú ý các chi tiết, từ ngữ đặc sắc

Lời giải chi tiết:

- a. Thể loại: truyện ngắn
- b. Cô bé bán diêm có hoàn cảnh nghèo khổ, đói, rét, thiếu thốn tình thương và cô bé quẹt diêm để sưởi ấm và mộng tưởng.
- c. Câu ghép: Cửa sổ mọi nhà đều sáng rực ánh đèn và trong phố sức nức mùi ngỗng quay.
- d.
- Chi tiết: “Ngọn lửa lúc đầu xanh lam, dần dần biến đi, trắng ra, rực hồng lên quanh que gỗ, sáng chói.”
 - Ý nghĩa: Ngọn lửa tượng trưng cho hơi ấm, sự sống và niềm hy vọng trong cảnh lạnh giá, khổ cực của em bé.
- e.
- Vì chưa bán được bao diêm, không xin được tiền, sợ bị cha đánh, và ở nhà cũng rất lạnh.
 - Suy nghĩ: Em bé sống khổ cực, cô đơn, thiếu tình thương và bị bạo hành, phản ánh nỗi bất hạnh sâu sắc.

Câu 12:**Phương pháp:**

Đọc kĩ đoạn trích

Chú ý các chi tiết, từ ngữ đặc sắc

Lời giải chi tiết:

- a. Chủ thể trữ tình trong đoạn trích: Nhân vật “tôi” (tác giả)
- b. Đi xa, vào mỗi lúc chiều tối, nhân vật “tôi” nhớ tới góc bếp về khói quê nhà
- c.
- Điệp ngữ cụm từ: "mùi của..."

- Tác dụng: Khắc họa hình ảnh "mùi của khói" trở nên sinh động hơn, giúp người đọc hình dung được một cách rõ ràng hơn, tăng sức hấp dẫn cho câu văn.

d. Cách cảm nhận về khói cho thấy tác giả có tình cảm vô cùng sâu đậm với quê hương, từ chi tiết miêu tả những hình ảnh bình dị, thân thuộc khiến cho tác giả nhớ về quê hương nhiều hơn.

e. Gợi ý: Mỗi người chắc hẳn sẽ luôn nhớ về quê hương yêu dấu của mình, nơi gắn bó và có nhiều kỉ niệm đẹp ở đó. Quê hương - hai từ hiện lên rất đối yêu thương và thân thuộc bởi lẽ con người sẽ mãi nhớ đến nó với hình ảnh đẹp nhất. Còn với tôi, hình ảnh tôi nhớ và ghi mãi trong tim là hình ảnh cánh đồng lúa bát ngát xanh mướt và yên bình. Khung cảnh đó trong tôi tuyệt vời lắm, đẹp đẽ và trong xanh lạ thường khiến bản thân tôi được sống trong bầu không khí mát mẻ và ấm áp. Cánh đồng nơi gắn bó biết bao kỉ niệm, những ngày nắng chói chang theo mẹ ra đồng lúa, sự chăm chỉ và tần tảo của mẹ trải dài trên cánh đồng, quê hương để lại trong tôi nhiều cảm xúc lẫn lộn, mỗi lần về quê là mỗi lần cảm xúc khác nhau, nhưng hình ảnh cánh đồng lúa sẽ mãi in dấu trong trái tim tôi.

Câu 13:

Phương pháp:

Đọc kĩ đoạn trích

Chú ý các chi tiết, từ ngữ đặc sắc

Lời giải chi tiết:

- Hai cây phong có tiếng nói riêng, tâm hồn riêng, luôn rì rào và chuyển động theo nhiều cung bậc cảm xúc
- Tác giả dùng so sánh, nhân hóa (cây có tiếng nói, tâm hồn, rì rào như lời ca).
- Gợi cảm giác mạnh mẽ, dẻo dai, sôi động như ngọn lửa bốc cháy rừng rực.
- Vì chúng đứng trên đồi cao, chịu ảnh hưởng của mọi chuyển động không khí và gió.
- Tác giả yêu quý, trân trọng hai cây phong, coi chúng như có linh hồn và gắn bó với tuổi thơ.